

In 1869 openen Johann Theodor Peek en Heinrich Anton Adolph Cloppenburg, twee van oorsprong Duitse stoffenhandelaren, in Rotterdam de onderneming Peek & Cloppenburg. Het bedrijf groeit snel en breidt zich uit naar onder andere Den Haag, Amsterdam en andere steden in Nederland. Onopgemerkt speelt dit bedrijf een belangrijke rol bij de verbreiding van het apostolisch werk in Nederland.

Eerst een klein stapje terug: vijftien jaar eerder, op 16 augustus 1853, wordt in Rotterdam in het gezin van Johan Hermann Rudolph Westendorff en Maria Catharina Angela Beerens een zoon geboren: Laurens Westendorff. Deze Laurens wordt kleermaker, eerst bij de marine en later bij Peek & Cloppenburg in Amsterdam. Hier ontmoet hij Wilhelmina Siemons, geboren in 1858 in Amsterdam. Zij behoort tot de kleine gemeenschap van apostolischen en wordt al in 1868 door apostel Schwartz verzegeld. Met Pinksteren 1875 wordt Laurens door apostel Schwartz verzegeld. Laurens en Wilhelmina trouwen in augustus 1878 en krijgen tien kinderen. In 1879 wordt Laurens tot diaken gewijd.

Door zijn werkzaamheden bij Peek & Cloppenburg (P&C) komt hij in contact met twee andere jonge collega's: Jacob van der Laarse (*1869 Aalsmeer - † 1949 Groningen) en Gerrit Reinold (*1864 Buren - † 1923 Utrecht). Deze beide worden ook apostolisch en zullen later eveneens een belangrijke rol gaan spelen in de ontwikkeling van het apostolische werk in Nederland.

Als apostel Schwartz het apostolische werk verder in Nederland wil uitbreiden, krijgt diaken Westendorff in 1895 de opdracht naar Groningen te gaan en daar een gemeente te stichten. Zijn werkgever wil hem echter niet laten gaan en biedt hem een betrekking aan in hun filiaal in Groningen. Op 14 oktober 1896 vestigt Laurens Westendorff zich in Groningen.

Een half jaar later, op 16 april 1897, komt ook collega-kleermaker bij P&C en diaken Jacob van der Laarse naar Groningen en samen beginnen ze aan hun pioniersarbeid, daarbij geholpen door diakones Westendorff. Als op 10 juli van dat jaar apostel Krebs in Groningen komt, kunnen de eerste 12 mensen al worden verzegeld.

Met de uitspraak van apostel Niehaus in het achterhoofd dat “alles moet worden verlaten omwille van het werk Gods”, verhuist het gezin Westendorff in juni 1898 naar de Schrans in Leeuwarden. En ook hier is hij weer werkzaam als kleermaker bij P&C. Een maand later komen stamapostel Krebs en apostel Kofman weer naar Groningen om 42 mensen en ongeveer 30 ontslapenen te verzegelen. In de middagdienst worden er nog twee personen verzegeld. Diaken Westendorff wordt tot evangelist gewijd en diaken (later oudste) Van der Laarse tot priester. Vanaf dat moment worden er ook diensten in Leeuwarden bij de evangelist thuis gehouden.

Als in juli 1899 stamapostel Krebs en de apostelen Niehaus, Ruff en Kofman in Groningen zijn, worden er 100 mensen verzegeld. Hieronder zijn ook al de eerste gezinnen uit Leeuwarden en is de gemeente Leeuwarden een feit. Op 19 november 1899 bezoekt apostel Kofman deze jonge gemeente onder leiding van evangelist Westendorff. Lang heeft hij de gemeente niet geleid, want in april 1900 verhuist het gezin Westendorff weer. Nu naar Utrecht waar in 1899 een gemeente van ongeveer dertig personen was ontstaan.

Aan zijn zijde werkte priester (later oudste) en collega-kleermaker van P&C: Gerrit Willem Reinold. Hun inzet leidde ertoe dat er eind 1900 een tweede gemeente in Utrecht ontstond onder leiding van priester Van Dijk. Gerrit Reinold is tijdens de Eerste Wereldoorlog ook voorganger van de gemeente Amersfoort. Van hem is bekend dat hij op zondagen tussen de ochtend- en middagkerkdienst vaak op een bankje in het park zat te wachten. Als er dan mensen bij hem kwamen zitten, vertelde hij hun over zijn geloof.

Peek & Cloppenburg heeft in 1900 weer een andere klus voor Laurens Westendorff. Nu in Leiden. Westendorff woont tijdelijk bij de familie Segaar en zij worden als eerste gezin uit Leiden op 25 november 1900 in Haarlem verzegeld.

In 1901 vertrekt het gezin naar Amsterdam om zich vervolgens weer in Utrecht te vestigen, hun zoon Dirk wordt daar in 1904 geboren. Deze zoon Dirk zou zich later in als onderwijzer in Leiden vestigen (1927) en op dertigjarige leeftijd voorganger van de gemeente Leiden (en Koudekerk) worden. Hij overlijdt in 1937 ten gevolge van een dubbele longontsteking.

Terug naar Laurens Westendorff: in 1904 verhuist het gezin van de kleermaker/evangelist opnieuw. Nu naar Nijmegen waar Laurens Westendorff kleermaker in de vestiging van P&C aldaar wordt. Op 26 februari 1905 wordt hij gewijd tot herder in de gemeente Nijmegen en op 24 september van dat zelfde jaar als oudste.

J.I. Zondag mocht ons Apostelambt des morgens te Arnhem in grooten zegen arbeiden. Aldaar werden 21 levenden, waaronder 2 van Zutfen, verzegeld; 1 diak en 2 onderd. in het ambt geplaatst. 's Avonds werd te Nijmegen (bij een volle zaal) de vreeze Gods in den dienst beworsted. Het vijfmaandelijksch verblijf van den I. br. Westendorff, met zijn trouwe hulpen is aldaar tot grooten zegen geweest. 29 lev. en 8 ontslapenen werden verzegeld, alsmede 1 oudste, 1 priester 1 diak. en 1 onderdiakoon gegeven. De I. vader beware, in den middelijken weg, ook deze nieuwe vrucht des geloofs, opdat allen gekenden blijken te zijn die in de wegen van het Vade-rambt des geloofs blijven wandelen en die in alles op de voet volgen

Toen het gezin Westendorff nog in Leeuwarden woonde, vertrok hun zeventien jarige zoon Laurens naar Amsterdam. Hij trouwt in 1908 in Amsterdam met Christina Knapp. In 1919 wordt hij genoemd als de voorganger van de gemeente Bussum. Later wordt hij voorganger in Amsterdam I (Plantage Franschelaan, later Henri Polaklaan) en vanaf 1931 in de nieuwe gemeente Amsterdam VI (Archimedesweg).

De gemeente Nijmegen krijgt na veel omzwervingen in 1922 de huidige kerk met woning aan de Graafseweg. De woning wordt betrokken door het gezin Westendorff. Oudste Westendorff verricht naast zijn activiteiten in de gemeente ook veel hand- en spandiensten voor de opzieners Sake de Vries en Evert Horsman. Hij overlijdt op 3 oktober 1928 in Nijmegen en wordt begraven op begraafplaats Rustoord in Nijmegen. Zijn vrouw woont daarna bij haar zoon Dirk in Leiden.

Noot:

In 1879 werd Laurens tot diaken gewijd in de gemeente Amsterdam. In datzelfde jaar kwam ook Frederik Lodewijk Anthing, de latere apostel voor Nederlands-Indië, in contact met het apostolische werk. Het was de diaken Gerard van Hall (1825-1900) die de opdracht kreeg achter de identiteit van Anthing te komen. Oudste Westendorff heeft dit verhaal over Anthing zo vaak verteld, waardoor het een eigen leven is gaan leiden. Dat hij degene zou zijn die bij Anthing getuigenis bracht is dus onjuist.

Bronnen:

NAK archief Amersfoort

NAK districtschronieken van Amsterdam, Groningen, Leeuwarden

NAK gemeentekronieken van Nijmegen, Amersfoort

AG gemeentekronieken van Utrecht, Leiden

Met speciale dank aan de heer Kerkhof van het AG archief in Baarn voor aanvullende informatie en broeder Diersmann voor het beschikbaar stellen van een aantal foto's.

Foto 1: "regiokoor" Engedi in Amsterdam, circa 1888. Achterste rij tweede van links Laurens Westendorf.

Foto 2: portretfoto uit circa 1920,

Foto 3: 1913: vergadering in Bielefeld. Voorste rij van links: opziener Horsmann, opziener de Vries, oudste Westendorff.

Foto 4: interieur kerk Nijmegen in 1930

Foto 5: de rouwstoet op de Graafseweg. Geheel rechts is de kerk nog net zichtbaar

Foto 6: het graf van oudste Westendorff. Op de grafsteen staat vermeld "zijn arbeid bekend, be-
tuigd en bemind door zijnen apostel".

9. januari 2013

